

E H A

1928.

Nr. 2.

1928.

II. a a s t a k ä i k.

Üksiknumber 15 senti.

E. W. X. AASTAPÄEWA PUHUL.

Täna saab kümme aastat täis, sest päewast, mil loodi Eesti Wabariik. See aeg pole küll pikk, kuid wõitlustes karastatud ja sitke Eesti rahwas on selle aja jooksul siiski suutnud end maksmapanna. On saawutatud suurrahwaste heatahtlik tunnusamine, on süwenenud enesekaitse tunne ja tahe, mille kõrwal ka meie majandusline elu on õigetesse rööbastesse juhitud. Tänu nendele isamaa poegadele, kes tahtsid pigemini surra, kui wõõra ikke all elada, kel ei puudunud raskematelgi aegadel usk Eesti olemasolu sisse ja kes elu kaalulepanes on selle eest wõidelnud. Ja seni, kuni leidub weel sarnaseid isamaa poegi, wõime julgel ja rahulikul pilgul tulewikku waadata.

Ka me esiisadele on paistnud priiuse päike, kuid see loojenes Lembitu langemisega Paala lahinguwäljal, mille järele algas sünge orjaöö, mis kestis 700 aastat. Kogu see aeg ei lastud eesti rahwal elada ja areneda, nagu seda oleks suutnud wabana. Ei tohitud tõsta kõrgemale oma pead, et purustada wangiahelad, raputada maha orjuse kütkeid. Rahwa ja maa üle walitses rõhuw wõõraswõim, mis

mõistis hukka mõtted wabadusest ja iseseiswusest — mis oli ainuke aare, mida Eesti ori pärandas surses oma järeltulijale — pidas neid mõtteid wastuhakkamisteks — mässuks, mille eest karistadi kurjalt.

Kuid see öö on nüüd mööda. Uuesti löi loitma wabaduse koit, saabus priiuse hommik, mille esimesed kiired terwitasiid meid kümne aasta eest jälle.

Wabaduse hind on weri ja seda kallist hinda on wabadus ka meilt nõudnud. Oma elu ja werega on seda lunastanud tuhanded isamaa pojad. . . Ja täna, Eesti Wabariigi 10. aastapäewal, mäletame omi langenuid — kangelasi, kes surses pärandasiid meile wabaduse.

Pühalikult paljastame oma pää ja waikeses tänutundes libistame pilgu üle nende kalmude, kes maanulda warisenud „Isamaa ilu hoieldes, waenlaste wastu wõideldes“... Ja ristid nende kalmuküngastel tuletawad wabaduskangelasi meele ka tulewastele põlwelede.

Jäägu teist kustumata mälestus me poegadele ja tütardele!

Olgu kerge teile kodumaa muld!

A. A. L.

LAINETE MÄSS.

Meinhard Aleksa. Poeem.

Ju mitu päewa ja ööd
torm teind kihutustööd
merel woogude sülen,
kutsuden üles
rändama kaldaid,
wallutama uusi piire ja maid.

Ja lõppeks on siiski nii kaugele saad:
kui tormihäire löikab öhe,
wood peawad walwel olema ja tõhe
kõik ühiselt sööstma, et wallata maad
weel enne, kui wastu panna ta saab...

Mühinal, mürinal rannale waowad
mere päält wahused lainetemäed.
Kaljud neid tagasi paiskawad. Kaowad
haawatult merele mässu eelwäed.
Kaljusid wärwib waid lainete weri,
kelle korjused neeland meri.

Ja see on waht —
Mürtsub ja kohiseb laht
tormi-kahuri paukudest.

Kiliseden, wihiseden wihased sind
[kui ööst nad
weerewad, lahingu sööstwad.
Kohku ei ükski, et olgugi hukuwad
tuhanded jäljetult upuwad,
kaljudelt merre
paisatakse taas,
oda et werre
pistab kalda paas. . .
Otsekui tuhanded müürit käed
wabadust ihkawad,
müürisid wihkawad
lainete-wasarad uuesti taowad
wangelulaid, kaljusid raowad.

Torm öötsub ja möirgab,
ja lainete turjal,
näol wihasel, kurjal

ta metsikult tantsib,
neid armutult piitsutab, wantsib.
Ta wihased käed
päästawad lahti
sügawuse julmimad wäed,
mis kui norskawad sõjatäkud kihuta-
ülени wahun. [wad,
Üle laipade, langenuite haudade
peawad jatkama rännakut, jahti.

Ent wangiraudade,
kaljude suud naerawad
hääletut naeru.
Mis sest, et wannuwad, neawad
neid lainete wahupäised harjad!
Sest teawad:
lainete hullund leegionid, musttuh-
[ded karjad,

tormist ässitet ja taga aet,
on mannetud, jõuetud
kaljude wastu
pidawate wahti,
waatawate tummalt seda metsikut jahti.

Ei iial oma piirest wälja saa
wood mässawad ja trotsiwad,
teed wäljapääsu otsiwad.
Een kõikjal piirid, kaljulised kaldad,
ent iialgi ei walda
sööst lainte neid.
Nad woiwad hullunult wihan
ja wabaduse ihan
waid mässaten taguden
wast killu neilt raguda.
Ent lõppeks siiski saatusele alistuma
[peawad
nad, ehkki hambaid kiristawad, neawad
ja käima rahun kindlaks määrat teid.

D. Wintsept.

2

„Kuule, sõber“, — fosistas mulle Calder, rahutult waadates mu otša, — „parem on, kui meie esmalt mustanahalised käifu paneme. . . Koht on tõesti nõjutud ja üleüldse pole siin kõik korras.“

Kõige pealt oli tarwis joonistada hukkunud laewa plaan, järelwaadata wee-woolu siht ja kugi see esmalt nii raske näis, saime siiski lõpuks kõige sellega hakkama. Pääle selle lastšime lootsiku wette ja sõudšime tarwilikule kohale, umbes 20 jardi kaugusele „Tangarewist“. Lootsikus olin mina, Calder ja seitse madrust.

„Raman kardab, see on fakt“, — ütlesin ma Calderile, näidates wargši tema poole, kes kilitas lootsiku ninas; tema nägu muutus halliks ja närwiliselt hammustas ta omi paksu huuli.

„Tule siia, Raman!“ — ütles Calder mitte kareda häälega. „Mis on sinuga juhtunud?“

„Mul on hirm!“ — wastas Raman. „Ma ei lähe wette.“

Calder wöttis rahatasku ja luges Ramani filmade all wälja 78 Ingliše ja 22 Tšhiili dollarit.

„Waata, Raman“, — ütles tema, 50 dollarit saad, kui täpselt Mitu asukoha ära kirjeldad ja 100 — kui heidad kaela nõõri ja tood ta päewawalgele.“

„Aga kui ma hukkun? . . .“

„Ma panen weel 50 dollarit otša,“ ütles Calder.

Raman ei liikunud kohalt.

„Hää küll siis!“ — hüüdis Calder. „Äi minema! Mitte üht dollarit enam!“ — ja ta peitis raha.

„Pea kinni, isand!“ — ütles Raman. „Las' olla, ma lähen!“

Ta heitis enda seljast riided maha, sidus wõõle suure noa, sidus kõie kaenla alla, wöttis teisest nõõrist kinni, mille otšas oli kiwi ja hüppas sellelt kohalt wette, kus asus kajut. Me nägime kudas, ta ühe hüppega oli ukse juures, astus talle ligemale, püüdes mitte maha kukkuda libedal weefaswude korral ja warsti kadus kajuti sisemusse. Kõis meie sõrmede wahel jäi seisma. Kuie warsti hakkas ta liikuma ja kohe selle järele hüppas wälja Raman, kaitstes end meile nägemata waenlase eest. Mingisugused wormitud hallid käed haarasid temast kinni ja tema, tundes nende külge puutumist, püüdis tõusta weepinnale, kuid siinsamas tõmbus kerra, nagu surmaeelsestes frampides. Kõik aeg, kui me teda laewa laele tõmbasime, kees sellel kohal wesi ja mingid nägematud kujud nagu liikusid merikaswude seas. Kuid lõpuks waiķis kõik.

Meie asetasime suure, pruuni Ramani keha päikesel soojendatud laudadele, pumpasime temast wee wälja, walasime mõne lonķku wiina temale kurku ja kord-

korralt tõime ta meelemärguse juurde; kuid rääkida ikka ei suutnud ta veel.

Calder ja neli madrust wiisid ta laewa laele, kuid mina kahe madrusega jäin paati. Merel ja hukkunud laewa kerele oli kõik wait, kuid pimedas kajutis näis peituwat mingi saladuslik waim. . . Ma süütasin piibu põlema ja mõtlesin sündmuste üle, kuid lõpuks jõudsin fiiski teatawale otsusele. Warsti peale selle kutsus Calder mind enese juurde.

„Noh, Georg“, — ütles tema — „seleta mulle see kõik ära, kui suudad. Kaman tuli küll meelemärgusele, kuid jääl pole mingit kahtlust, et ta oleks peaaegu eesijade juurde ära kolinud.

Kaman lamas woodis koltunud kui puuleht ja oli nii põrutatud kogu selle sündmusega, et ma pool tundi pidin waewa nägema, enne kui sõna talt kuulsin. Waadates uksest sisse, nägi ta seina juures Mitut seiswat, kes oli küll wähe ettepoole kaldunud, kuid fiiski küllalt kindlalt, sest ta oli suure ketiga seina külge finnitatud. Kajutis oli päris pime, wäljaarwatud koht, kus oli uks; selle pimeduse keskelt paistis mingi wari, kuid mis see oli, seda ei suutnud ta näha. Ta mõtles juba nõõri Nitule kaela heita, kui äkitselt salalik wari liikuma hakkas ning filmad ta pääs lõkkele löid. See wari liikus ettepoole, hakkas wehkima suurte, hirmsate kätega, mis haarasid ta käest finni ja. . . kõik ümbrus muutus nduks, hakkas liikuma ja kadus ära. Ta tuli teadwusele alles paadis.

Ma pöörafin tagasi Calderi juurde, kes waatles tuukri ülikonda.

„Kas tõesti sa lähed?“ — küsis tema.

„Tahad, weame kibla?“ — ütlesin mina. „Ma tegin otsuseks lahti saada sellest waimust ja teda hästi õpetada.“

„Sa ei saa isegi aru, mis sa räägid,“ — sofistastas ta. „Mu Jumal! Ma

ife praegu waatasin sinna alla ja nägin, kuidas uksest hirmsad, koledad käed aegajalt wälja ulatusid. Ta on omas kodus, ära wõta seda nii kergesti!“

„Saan wäga hästi kõik aru ja loodan edu pääle.“

Kaua pidin ma tuukri ülikonnaga jandama, kuid kelleks neljaks peale lõuna oli ta täiesti korras.

Mind aidati riietuda, nõõriti finni. . . Ohu pumbad hakkasid tööle. Ma wõtsin kätte raske bootshangu ja astusin üle paadi ääre. Weewood haarasid mind oma kaisu ja ma hakkasin nõõrimööda allapoole lastuma. Minult õhupumba häält wõis kuulda sügawas waituses.

Mõni minut hiljem nägin ma juba laewa tekki, ülespoole tõuswat houk-masti ja selle taga kajutit. Terwe kari wäikseid kalakesi ujusid kiiresti eemale, nähes mind tulewat. Muuseas, minu filmad harjusid ka warsti mere hämarusega ja waadates üle ukse, nägin seitsmejalalise Nitu, kuid paremal ja pahemal pool mingisugused warjud, soliidse wälimusega.

Minul oli kaasas kōis liikuma filmusega; ühe hetkega heitsin nõõri Nitule ümber kaela ja hakkasin teda wäljapoole tirima, tugeedes jalgadega wastu ust. Uks oli libe, minu jalg libises ja ma kukkusin kajutisse — nāoga allapoole. Silmapilkselt hüppasin ma jälle jalule, kuid siin, nähes uduist olewust enda poole liikumat kajuti sügawusest, läksid mu filmad hirmutundes finni. Samal hetkel tundsin ma paljastatud käewarrel terawat walu. . . Roheline wesi muutus tuliseks, sädemeid pilduwaks. . . Ujusid läbistafid nagu terawad tulinooled. . .

III.

Meelemärgusele tulim ma alles paadi põhjas; minu pea kohal kumas sinaw taewas ja heledad päikese kiired paistfid otse näkku. Järgneb.

ÜHISE ILMAWAATE POOLE.

Rohkem kui ühelgi teisel aastasajal on XIX sajangul tegeletud mingi üldise filosoofilise süsteemi loomisega. Üheltpoolt aitas sellele kaasa kiire ja wiljarikas teaduste arenemine, teiselt poolt oli see tingitud enamwähem stabiliseeruma hakkand Euroopa kodanlusest. Sel aastasajal on väga harilikuks nähtuseks raamatute ilmumine, mis käsitawad filosoofia ajalugu ja mis katsuwad luua kindlat süsteemi. Kuid siiski katse anda kõrget ja teadusliku mõtteelu sünteesi õnnestub ainult XIX sajangu lõpul, ja wiimaseid awaldusi sel alal wõime tähele panna juba XX sajangu algul. Suuremaks teerajajaks filosoofilise sünteesi alal wõib lugeda Hegelit, kelle õpetus arenemisest, nähtuste sünnist ja kaduwusest teatawal määral meeletuletab Kreeka mõtteteadlast Herakleitost, kuid kes sest palju kaugemale läks, luues geniaalse filosoofilise süsteemi „waim enesearengust“, mis tema õpetuse järele kõigi nähtuste aluseks. See oli idealistlik õpetus, kuid omalt iseloomult on ta kõigist idealistlikest süsteemest kõige objektiiwsem. Wäga tähtis punkt millega Hegeli õpetus filosoofilist mõtlemist täiendas oli liikumise printsiibi toomine filosoofiasse, õpetus dialektikast. Nagu Herakleitose järele ei jää ükski asi püsima, waid liigub, nii rajas ka Hegel oma süsteemi liikumisele, kandis selle üle loogikasse ja näitas, et mitte ükski nähtused ei allu muutuwusele — liikumisele, waid ka inimwaim ja kogu mõtlemine. Kuid nagu iga idealistlik õpetus, nii oli ka Hegeli õpetus ühekülgne, mis arwestas ainult mõistusega. Konkreetseid nähtusi seletati abstraktsetega, waim wõeti kõige aluseks ja sest tuletati siis empiiriline ilm. Kuid vähemalt nõndawiisi jõudis Hegel üle

Kanti ja eelkantiaja dualismist. Hegeli järelkäijad, pahempoolsed hegeliaanlased läksid omast õpetajast kaugemale. Juba Feuerbach nägi Hegeli „absoluutse waimus“, „waimu enesearengus“ wana usuteaduse jäanust. Hegeli „absoluutne mina“, mis oli täielikult abstraktse mõtlemise wili, ei kõrwaldand ka lõhet subjekti ja objekti, ilma ja inimese, „sina“ ja „mina“ wahel. Feuerbach aimas ses usuteaduse „põlist“ abstraktsiooni, väljaspool tegelikkust seiswat „Jumalat“, millega Hegeli „idee areng“ väga sugulus ühenduses. Feuerbachile polnud olemas lõhet objekti ja subjekti, weaalse ja ruuaalsuse, „sina“ ja „mina“ wahel. Kuid see dialektika, mille Hegel wanast Kreeka mõtteteadusest wõttis ja täielikult wäljaarendas, leidis palju meisterlikumaid käsitajaid omis jüngreis Marxis ja Engelsis. Nende käes muutus Hegeli õpetus täielikult, idealistlik printsiip kõrwaldati ja asemelle pandi materialistlik. Kui Hegel seletas ilma ja nähtusi „idee ja waimu enesearenguga“, nägid Marx ja Engels kõige põhjust materiaalses aluses — majanduses, walmistusjõudade astmes ja wahekorris, mis ka palju loomulikum ja mille abil wõis juba teaduslikumalt seletada ühiskondlist, samuti waimlist elu. Siin areneb wälja õpetus „alustest“ ja „pääleehitustest“, mis Marxi ja Engelsi õpetustes oma kõrgema üldistuse, filosoofilise sünteesi saawutab. Hegel üheltpoolt, Marx ja Engels teiselt poolt — need on kaks hiiglanähtust XIX ja XX sajangu mõtteteaduses, mille ümber koonduwad mitmed filosoofilised süsteemid. Prantsuse mõtteteadlane August Comte, kes minewal sajangul lõi positiwistliku filosoofia ja aluse pani omale po-

sitiwismi sotsialoogiale, vaatles asju küll teadusliste teadumuste waatewinklis, kuid ei jõudnud kaugemale Hegelist: samuti kui Hegel peab ta ühiskondliku arengu, progressi aluseks inimwaimu arengut, mõistust. Kuid see ei ole muud midagi, kui sama wealism, mida filosoofia Hegelilt pärandas; Comte rikastas mõtteteadust waid mõningate elementidega, kuid ei annud teaduslikult püsiwat ja kindlat ilmawaadet. Kuid Comte'i, kahjuks puudub ta õpetusel selgroog, nagu see Hegelil oli, ka puudus tal wiimase dialektika. Kogu ühiskondlikkude nähtuste raskuspunkti wiis ta tunnetusele, inimeste teoreetilisele tegewusele. Ta lubas endale isegi seletusi, nagu baseeruks kogu ühiskondlik areng inimeste arwamistele. Ses mõttes ei jõudnud ta kuigi kaugele waljustusajajärgu mõtteteadusest, rationalismist. Pärastised uus ehk neopositivistid ei toond Comte'i õpetuse kuigi palju olulist. Positiwism isenesest on juba unarusse wajund ja kogu ideeline wõitlus koondub kahe woolu, idealismi — Hegeli — ja ajaloolise materialismi — Marxi — ümber. Wiimesel ajal on katsund Osw. Spengler («Untergang des Abendlandes» I. u. II. teil.) anda mingit filosoofilist süsteemi, kuid waatamata rikkale materjaalile, ei suuda ta kuigi weenwalt seletada ajalugu, üldse ilma. Ta õpetus ei lahenda wastolusid ilma ja inimese wahel, waid langeb tagasi keerulisse dualismi. Suurt osa ta filosoofias etendab saatus, fatum, millel ei puudu oma müstiline, salapärane maik. Ta on halb determinist, kes ei oska wõi ei taha siduda nähtusi põhjuslikkusega, kausaalsusega. Teatawal määral wõib siin märgata usuteadust. Keyserling, kes löi Saksamaal omal ajal „taruode kooli“ ja katsus anda

mingit filosoofilist süsteemi, jõudis lõppude lõpuks wälja mingile müstismile. Üldse on wiimasel ajal Euroopa mõtteteaduses walitsemas täielik anarkia. See on minu arusaamise järele tingitud äärmisest klassiwastolude terawnemisest. Ei Spengleri ega Keyserlingi, Coheni, Waihingeri ega mõne teise mõtteteadlase õpetusest saa mingit kindlat ilmawaadet otsida. Kuid ilmawaate otsimine on siiski igalpool wäga elaw. Meil on katsunud Ü.-S. „Weljesto“ mõni aasta tagasi ühes omas albumis leida mingit oma ilmawaadet, kuid terwiku, sünteesi asemel on saadud waid üksikuid mõttekilde mitmesuguste filosoofide teostest, mis üksteisele täiesti wastu käiwad. Katseid on teind ka Kultuurtahteline noorpõlwe koondis, kuid ka sääl on tulnud ses suhtes wäljaanda endile testemoonium paupertatis, waesuse tunnistus.

Siin aga ei saa leppida ükskõiksusega. Noorsool ja üldse kultuurilisel inimesel peab olema terwikline ilmawaade. Seda wõimaldab waid ajalooline materialism, mis ei seleta asju mingi salapärase saatuse, „waimu enesearengu“ ega usuteadlaste „jumalaga“, waid wastawa majanduslise arengu ja aineliste protsessidega.

— er.

RAADIO JA TELEFON.

«Kas wõid mulle ütelda, mispooletest erineb raadio telefonist?»

«Ja, waata, näiteks on sul suur koer, kes esimeste käppadega seisab Tallinnas, tagumistega aga New-Yorkis. Kui nüüd keegi Ameerikas tema saba näpistab, siis haugub ta Tallinnas. See on telefon.

«Aga kuidas on raadio?»

«Siis peab täpselt samuti tegema, kuid ilma koerata.»

ORJADE RONGIKÄIK.

Blaise Gendrars.

Tõlge prantsuskeelest.

See oli üldiselt õhtu. Kõik oli kollakas. Taewas, laguunid ja jõgi, mis kadusid kollakastõmbunud metsas. Ühes päikesega, mis tantfis wee pinnal, langesid oksilt moskiidid ja udu tõusis juurte kimpudest. Kõik värises lämmatawas soojuses. John Pauli hambad lõgisesid. Lähikonnast ligines kära. Tomtomide weerimine suurenes raagudes. Weeaurud tihenesid.

Alkki pörkas paat kaldale tumeda löögiga. Kaks-kolm lootfikut selle järele tõusid üksteise otsa.

„John“, hüüdis Edward Lang alt, „ulata mulle pudel, mul on palawik!“

John kumardas üle ääre ja andis talle pudeli. Lang jõi tubli söömuga, siis ulatas ta selle madrustele, kes ta omaford lastsid ringi käia pärismaalaste, paadi omanikkude keskel.

Joojad seisid, kuid sõiduki põhjas kükitasid hunikus kohutawad neegrid. John ei saanud neilt omi filmi.

Orjad tulid Kesk-Aafrikast. Nad olid koletised, kuid mitte seepärast, et nende tõug oli kasimata, waid et nad olid teinud läbi raskeid kannatusi. Palsjud olid

müstiliselt sifemaalt, enam kui tuhande miili kauguselt. Neid weeti mööda jõgesid, mille suud walged olid näinud, kuid mitte algjooksu, nad ei osanud kujutellagi, musta kontinendi südamas, tuhanded (hööd*) rannast läänepiiris, kus päike tõuseb üle läbipääsematute metsade, mägede ja suurte rippuwate järwede. Seal pandi nad ketti ja nad tulid jalgi mööda jalgteid, hanereas, läbi tihnikute, okaste, põlismetsa rabade, weelompide, läbi lagendikkude kõrge rohu ning dshungli lõikawate lehtede, läbi kiwi- ja liiwakõrmete. Nad paterdasid sois, sukeldusid jõgedes ja madalwees, hüppasid mööda kiwirahnusid ja kaljude nõlwakuid, lumes ja külmas, kõrgete tasandikkude tuules ja jäises õhus, jäetud igasuguste rajuilmade kätte, tundes äärest ja pääkohal päikesefõrwetust. Nõgudes piinasid neid kurbeste pilwed, weri nirises lihast, nad olid purretud, küünistatud, nülitud, katkutud, haigutawate wermete ja paistetustega, mis täis tolmu ja mustust, piinatud päewal ja ööl parasitidest ja täidest, nõelad, mis tungisid küünite alla, tagu-

*) Pikkuse mõõt.

mit punane, kõht roheline, filmad wesiſed ning filmamunad wäljatunginud, puhkuse ja hinge tagasi tõmbamise wõimaluseta, liikudes samas suunas, terroriseeritud, poolenisti hullud, kätewates haigustes ja wiletsuse, nälja ja janu läte, tuhandete wõlumuste ohwrid, jampsiſides ebausku ja kujutluste mõjul, miljonid raudus jalad, käed kõites ning igaiks needitud ahelaseltſilise külge pika puuharuga, mis ulatas kõri alla, igalühel kandam pää pääl, nii lähewad nad, marsiwad, weawad, liiguwad: see on ahelik, orjade ahelik, mis liigub waid samm-sammult hoopide all. Tuhanded hoobid, mis panewad nõtkuma neid tuhandeid jalgu. Tuhanded hoobid, mis sunniwad liikuma jäsemeid. Ruuiad, kantſikud, nuudid, püſſid panewad wõpatuma tuhandelise aheliku, kõik need mustad käed, mis peawad töötama Ameerikas. Ruuidid, püſſid, lynch, wägiwõld õpetawad tööd miljonile süütuks olewusele. Tööd, mis tapab. Unustatakse, et nad on inimesed. Neile räägitakse Issa-Meiest ja wäikesest Jeesusest, kes on üleni walge. Nad armastawad teda, kuid mis on Inimpoja kannatused ja kõigi paradüüsi pühikute piinad wõrreldes mustade suure kannatuse ja kogu tõu Kolgataga! Õnnelik see, kes

wõib surra ristil! Neegrid listakse neljaks!

Õo on langenud. Paadi omanikud on ära. On „likwideeritud“ kõik arwed. Edward Lang ja ta meeskond magawad. Orjad on kinnitatud fillal suurte weenõude külge, kus wastupidawamad tõstawad wett kahe käega. Palju on neid, kes ei jaksa enam süüagi! Isegi wäikesed lapsed on tummad! John Paul on fillal. Ta tunneb kuis ta süda peatub. Läheneb kõige kohutawam asi. Ta teab, et see on liig. Kõikide mustade kannatus pole talle enam olematu. Igaüks kisedab talle oma wiletsust, elu koleduſt, mis tapab. Koledad sõnad keeles, mida ta ei mõista. Ta ei unusta kunagi — neid kannatanuid ilmeid, neid lahtiseid süid, toitmisest rinna otsas. Tal on hirm, ta filmad ei kuiwa iial.

On õrn õo. Udu on kadunud. Weed on waiksed. Ingeellik kuu walwab ilal. Õhk on puhjas. Tähed naeratawad kõigi oma filmadega. Wasakult ja paremalt kuulusse ookeani waikset hingamist. Tema ees magab mets ja saadab oma waikseid puhanguid. Minult raagudest kostub ühliku linnu laul, ikka samatooniline, kolm pudenawat nooti.

Milline waikus! . . .

LAAGRIMURED.

Austria skautsõprade jutustustest kogunud
skm. H. Paalmann.

Karl, kes kuulus juba mõni nädal ühte skautide rühma, tuli äritatult koju. Tema kodukondsed, auwäärt perekond, istus rikkalikult kaetud õhtulaua taga. Karl istub lauda, waikib wähe ja siis pahwatab järsku: „Ma sõidan skautide laagrisse!“ See teade kutsus perekonnas eba-meeldiwa urisemise esile. Ilma matsutawa tegewuse katkestamata, ootawad wend ja õed uudishimulikult wanemate küsimusi, wastusi. Ja peagi küsib ema: „Mis see

siis on?“ Karl tahtis omi laialdasi teadmisi selle üle wäljendada hakata, kuid wali härra Papa lausus lühidal energiliselt toonil: „Poiss, nüüd sõõ!“

Wiimased osad õhtusõögist olid õnnistatud sõõgiisuga allaneelatud, kui Karlile wiimaks luba anti „ſchkaudi“ laagri üle lähemaid teateid, pikemaid selletusi andma hakata. Waimustatult algas poiss: „Nii siis, sõidame meie endi juhiga wälja metsa — ma ei tea kuidas

Skm. Hugo Paalmann.

selle koha nimi on — ja jääme neli nädalat välja.“ — „Kus te's magate? — „Metsas, ma ütlesin juba, telgis.“ — „Ah nii, sinna sa kaasa ei lähe! Seal saab jookswahaguse.“ — „Mine n'd isa“, waigistas ema“, „ega see nii hull pole, lase pois jutustab.“ — „Meie rühmas on paljud, kes juba mitu laagrit kaasa on teinud, need seletasid mulle kõik. Es-malt tehakse skautteppidest raam, nii umbes majatooline, see küiakse kokku ja selle üle tuleb telgiriie.“ — „Mine sina oma jutuga, sa taod ju enne kümme korda sõrmedele ja siis alles kõrwale“, katkestas teda wend. — „Maha pannakse männa oksad ja nendele õletoid, ja muidu seatakse ka kõik mugawalt sisse.“ „Ja kes siis keedab?“ oli ema murelik küsimus. — „Meie keedame ja walmistame kõik ise“, oli Karli uhke wastus, mille

peale ema ootamatusest käed kokku löi. „Pane tähele, et nad sulle jahu asemel gipsi sisse ei süüdataks“, naljatas wend. — „Tead, ema, skautrühmades peawad skaudid kõike õppima, nii ka kokakunsti, juht see teab üldiselt kõike.“ Wiimane märkus sundis wenna hirmutama. Ja nüüd sadas küsimusi nagu oawarrest waese Karli naha peale, eriti olid armsad need huwitatud katkistest piikstest, aukudega sukkaadest; sellest, kas seal väljas hommikuti ka kohwi saab ja kas ka pesemiseks sooja wett on; kes riideid ja saapaid puhastab; kas tal siis hirmu pole, metsas magada, kus rööwliid ja mustlased ringi kolawad; kui kaua ta särki wahetamata seljas kannab; kus ja kudas neil pesupäew on, kas nad ka priimuse kaasa wiivad; palju see palka saab, kes nõusid peseb; kas seal ka elektriwalgustus on; kuhu nad siis lähebwad, kui wihma sajab jne. jne. Wend tegi igalpool omi juba häbematuid lisamärkusi, millede tõttu Karli jutt mitu korda katkestati, ning hirmus wenna sõda miniatüüris oleks lahti puhkenud, kui mitte sama tugew kui tülse „papa“ ennaft asjasse poleks seganud ning waidlusele seks õhtuks lõpu poleks teinud. Karl hingas kergemalt. Nii palju hirmsaid „wõimalusi“ polnud ta küll läbimõelnud ja neist ei oldud talle midagi räägitud. Hea, et ta ennaft weel umbkotti ei lastnud ajada. Ring ta lausus, weendunud enda kawatsuse läbiwiimise tähtsusest: „Pealegi ma ei saa ju täna teile kõike wiimse üksikasjani ära seletada.“ — „Sest, et sa loll oled“, wistas wend jälle wahela. — „Wai nüüd!“ müristas härra „papa“. „Enne teod, siis sõnad!“ rääkis rahulejätud Karl. See oli tähtis lause, mille ta wiimisel koonduisel oli kuulnud ja mis talle siin näis kohasena lausuda, enne pehmese wõudise magama pugemist.

Rahutult wiskleb Karl omal asemel

fiia ja sinna, luupainajalikud unenäod rõhuvad kirjudes ridades tema meelepilte. Ta nägi end kangelasena, kes lõi põgenema nende laagrite kallale tunginud röövlite salga, koha selle järele oli ta aga pilwelõhe tagajärjel omas telgis uputushädas. Pülm hirmuhigi tõusis ta otseäsi, kui ta piima keetis, mis paigas ikka kõrgemale tõusis ja viimaks teda ärauhata ähwardas. Ühel öö walwekorral olles oli tal nii wõigas tunne ja waluga mõtles ta koduelu kindluse ja koduse koha peale. Läbi higifena ärkas ta sel hetkel, mil ta wennad-skandid teda suure muna sisse olid pistnud, ise selle ümber röömfalt tantsisid ja muna-poisu laulu laulsid.

Suur ärasõidupäew oli saabunud. Juba nädal warem kanti Karli koju „kaasatundwate“ tarkade täbide ja uudishimulikkude täditütarde poolt igasuguseid asju kokku, mida kõik Karl pidi kaasa wõtma. Ta ise warustas end pistongrewolwri ja taskulambiga. Ema seadis kõik rühmajuhi poolt antud warustusedeli järgi walmis, leidis aga selles suuri puudusi,

lilas juure naissoost sugulaste nõuandel weel ühe wateeritud teki ning sulgmadratsi, wihmapuhuks wihmawarju ja kalossid, koha jaoks pakifese metsateed, lugemata arwu harjakesi ja igasugust pudukaupa, millega ainult naised midagi oskawat peale hakata; peaaegu oleks ta toidu ja sööginõud unustanud. Seatahtlikkude daamide poolt anti armsale Karlile kaasa hulk häid nõuandeid, soowitusfiri ühe tädi tuttawale õpetajale, kes laagrikoha ligidal elas. (Ei wõi ju kunagi teada, igats juhtumiseks!)

Karlil tõusid juuksed püsti, kui ta seljakoti selga oli upitanud ja weel lugematu hulk pakke nägi. Laagriminekut oli ta küll kergemana ettekujutanud ja kartusega, kuid siiski röömsa mitteteadmiseiga asus ta teele.

Pää- ja wastut. toimet. J. Karro.
Toimetus: A. A. Linter, A. Rätsep.
Wäljaandja W. Naaber.

K. o-ü «Täht» trükk / Petsris.

1.000 skauti loewad

„Eesti Skauti“

= TELLIDES SELLE 50 SENDI EEST =

ON WEEL AEGA LUGEJATE ARWU
SELLENI SUURENDADA — SELLEGA
SUURENDATE LÕHEKÜLGED E ARWU.

PETSERI SKAUTIDELE LANGEB TÄITA
10 SKAUTLIST TELLIMIST.

Toimetus-talitus Tartus, Vallikraawi 19;
Kirjad: Tartu, postkast 130.

JUL. TIBBING

Kella-kullasepa, õmblusmasinate ja jalgrataste äri osakond.

Petseris, Turuplats 18. <Lahnowsky maja>

Suures väljavalikus:

Käsi- ja jala õmblusmasinaid,
Seina, laua, tasku ja käekellad
Kuld- ja hõbeasjad
Laulatus- ja ilusõrmused
Kaela pärlid ja ehted
Kõrwarõngad
Grammofonid, plated
Prillid, kraadiklaasid
Habemenoad, ilmanäitajad
Keelpillide keeled
Juukselõikamise masinad
Ristid ja ketid j. n. e.

Ligemal ajal jõuavad kohale kõigekuulsamate inglise ja saksa vabrikute

jalgrattad ja nende osad.

Müük soodsatel tingimistel. Tehke järelpärimisi.

Töökojas tehakse igasugust kulla-kellasepatõid, monogramme, käekirje, graweerimistõid jne.

OSTAN kulda ja hõbedat OSTAN

JUL. TIBBING

Petseris, Turuplats 18.